

Nr 192.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd å allmänna indragningsstaten till avlidne extra vaktmästaren C. G. Hultgrens minderåriga barn; given Stockholms slott den 10 mars 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 augusti 1920 överlämnade arméförvaltningens fortifikationsdepartement en till departementet inkommen ansökning, däri avlidne extra vaktmästaren och skrivbiträdet vid fortifikationsdepartementets kasernbyrå Claes Gustaf Hultgrens änka Karin

Charlotta Hultgren, född Bergqvist, med förmålan att, sedan hennes man den 26 april 1920 avlidit, hon helt och hållet saknade medel att på ett nödortfigt sätt försörja sig och sina tre små barn, anhållit, att fortifikationsdepartementet måtte för lindrande av hennes ekonomiska svårigheter söka utverka, att hon bleve tilldelad något årligt bidrag i form av pension.

I sin berörda skrivelse anförde *fortifikationsdepartementet* följande.

Av företedda intyg inhämtades, att änkan, som vore född den 23 juni 1897, hade tre barn, nämligen Margit Charlotta, född den 8 september 1914, Ingrid Anna Margareta, född den 22 maj 1916, och Brita Maria, född den 17 juni 1918, samt att hon vore medellös.

Enligt vad fortifikationsdepartementet under hand inhämtat vore av nämnda tre barn de två yngsta eller Ingrid Anna Margareta och Brita Maria födda under makarna Hultgrens äktenskap, under det att det äldsta av barnen eller Margit Charlotta blivit av änkan Hultgren fött före hennes äktenskap med Hultgren, men sedermera blivit av denne erkänt som hans barn. Vid detta förhållande vore tydligen alla tre barnen att betrakta såsom makarnas barn.

I fråga om mannen Hultgrens anställning i statens tjänst hade fortifikationsdepartementet låtit verkställa utredning inom departementets kasernbyrå, och hade därvid utretts, att Hultgren varit anställd vid departementets kasernavdelning, sedermera kasernbyrån, såsom extra vaktmästare och skrivbiträde från augusti månad 1901 till sin död i april månad 1920 mot månadsavlöning; att denna avlöning, som år 1912 utgjort 175 kronor, därefter ökats till följande belopp, nämligen under år 1916 till 200 kronor, under år 1918 till 250 kronor och under år 1920 till 276 kronor, allt jämte krigstids- eller dyrtidstillägg såsom till andra statens befattningshavare enligt gällande författningar; att Hultgren enligt vitsord av hans förmän å kasernbyrån i sin tjänst ådagalagt stor flit och mycken skicklighet; samt att, då hans anställning icke varit upptagen å av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställd stat, hans avlöning bestritts av de till fortifikationsdepartementets disposition ställda extra anslagen till uppförande av nya byggnader för armén.

Såsom nämnts hade Hultgren icke haft fast anställning i statens tjänst. Han hade följaktligen ej heller kunnat vinna inträde i civilstatens eller annan allmän kassa för pensionering av hans änka och för lämnande av pupillunderstöd till hans barn efter hans död. Hans änka, som vore medellös, vore därför nu för sin och makarnas barns försörjning uteslutande hänvisad till sin arbetsförtjänst. Då emellertid denna förtjänst måste anses för ändamålet alldeles otillräcklig under den tid

barnen växte upp och icke själva kunde bidra något till sin försörjning, ansåge fortifikationsdepartementet, vid det förhållande att, såsom framginge av det ovan anförda, Hultgren varit anställd i statens tjänst under nära 20 år, att billigheten krävde, att staten trädde hjälpande emellan och gäve understöd åt hans efterlämnade familj under barnens uppväxtår. Detta understöd syntes böra utgå i form av uppfostringsbidrag till barnen, beräknat till visst belopp per år för varje barn, tills detsamma uppnådde 16 år eller tidigare avlede. Någon pension till änkan syntes däremot, åtminstone för det dåvarande, icke vara behövlig, då hon, som ännu vore en helt ung människa, endast 23 år gammal, samt arbetsför, sedan barnen vuxit upp, sannolikt utan svårighet torde kunna draga försorg om sig själv. I fråga om det belopp, som lämpligen borde utgå för varje barn, ansåge fortifikationsdepartementet, att detta lämpligen borde bestämmas till 300 kronor om året.

För den händelse Kungl. Maj:t gillade, vad fortifikationsdepartementet sålunda uttalat, torde Kungl. Maj:t komma att avlåta proposition till riksdagen med begäran om anslags beviljande för ändamålet å allmänna indragningssstaten. Då emellertid vad genom riksdagens bifall till propositionen sålunda kunde komma att tillfalla änkan Hultgren ej torde kunna utbetalas till henne förrän om cirka ett år, men hon vore i stort behov av medel för sin och sina barns existens, ansåge fortifikationsdepartementet sig böra hemställa om tilldelande åt änkan Hultgren såsom understöd för år 1920 av en gratifikation å förslagsvis 600 kronor.

Statskontoret avgav den 11 september 1920 utlåtande i ärendet samt anförde därvid, att statskontoret ansåge billigt, att något understöd av statsmedel bereddes extra vaktmästaren Hultgrens efterlämnade familj, samt att statskontoret i likhet med fortifikationsdepartementet funne lämpligt, att understödet anvisades i form av uppfostringsbidrag till de tre minderåriga döttrarna. Vad däremot beträffade de föreslagna beloppen eller 300 kronor årligen till en var av döttrarna kunde statskontoret icke biträda detta förslag. Om Hultgren blivit i egenskap av vaktmästare delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa, hade delaktighetsbeloppet blivit 300 kronor, och till efterlämnade familjen skulle vid sådant förhållande hava utgått, utom änkepension å 300 kronor, pupilltillägg å 180 kronor, allt för år räknat. Tre barn utan pensionsberättigad moder skulle vid sådant delaktighetsbelopp hava ägt att från kassan bekomma tillhoppa 420 kronor.

På grund härav och då dyrtidstillägg komme att utgå å de belopp, som beviljades, så att de föreslagna beloppen å tillhoppa 900 kronor

för år enligt då gällande föreskrifter om dyrtidstillägg till pensionsberättigade änkor och barn skulle höjas till inemot 2,500 kronor, syntes det statskontoret, som om understöden i förevarande fall borde begränsas till 100 kronor för år till vart barn. Inberäknat utgående dyrtidstillägg skulle sammanlagda beloppet för de tre barnen för år uppgå till 852 kronor. Ifrågavarande understöd torde böra anvisas att till barnen (icke till änkan) utgå från allmänna indragningsstaten; och därest icke, såsom av fortifikationsdepartementet ifrågasatts, i avvaktan på riksdagens beslut i detta ärende anvisades en gratifikation för tiden intill utgången av år 1920, syntes understöden från allmänna indragningsstaten böra utgå från och med månaden näst efter Hultgrens död eller alltså från och med den 1 maj 1920. Skulle Kungl. Maj:t finna skäl bifalla framställningen om gratifikation, i vilket fall beloppet synes böra begränsas till $\frac{2}{3}$ av det av statskontoret föreslagna årsunderstödet med därå belöpande dyrtidstillägg eller alltså till i runt tal 550 kronor, torde framställningen till riksdagen böra innebära, att understöden från allmänna indragningsstaten finge utgå först från och med ingången av år 1921.

Genom brev den 24 september 1920 medgav Kungl. Maj:t, att en gratifikation av 550 kronor finge till änkan Hultgren utbetalas från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 november 1921 har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* ånyo gjort framställning om understöd till änkan Hultgren samt därvid anfört följande.

Då änkan Hultgren fortfarande vore medellös och, såsom departementet inhämtat, endast med tillhjälp av anhöriga och lån kunde skaffa sig och sina barn livsuppehälle, ville departementet åter för henne an hålla om uppfostringsbidrag, vilket vore för henne desto mera nödvändigt, som hon nu hade ännu ett barn, avlat i äktenskapet, men först efter mannens död framfött den 28 oktober 1920. Änkan Hultgren hade i skrivelse till fortifikationsdepartementet anhållit om utverkande av understöd jämväl åt detta barn, i dopet benämnt Ann-Marie. För att kunna under år 1921 bestrida kostnaderna för sitt och barnens underhåll hade änkan Hultgren nödgats, såsom förut nämnts, anlita anhörigas och andra personers hjälp. Men dessa anhöriga vore, enligt vad för departementet vore känt, icke i sådan ekonomisk ställning, att de även framdeles kunde i någon avsevärd mån bispringa änkan Hultgren, för vilken givetvis även lånevägen vore begränsad och bleve det desto mer ju mer den be trädde. På grund härav hemställde fortifikationsdepartementet, att

Kungl. Maj:t måtte dels för år 1921 tillerkänna änkan Hultgren från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter bidrag till underhåll åt hennes fyra minderåriga barn medelst en gratifikation till belopp av 1,100 kronor dels ock i proposition föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja änkan Hultgren ett årligt understöd för uppfostran av hennes fyra barn, att utgå från och med år 1922 och beräknat efter 300 kronor om året för varje barn, tills detsamma uppnått 16 år eller tidigare avlede.

Statskontoret har i utlåtande den 21 februari 1922 anført, att statskontoret beträffande frågan om utverkande av årligt understöd från allmänna indragningsstaten åt barnen Hultgren finge åberopa sitt den 11 september 1920 avgivna utlåtande i ämnet, däri statskontoret föreslagit understödsbeloppet till 100 kronor för vart och ett av barnen. Då frågan härom icke kommit att föreläggas 1921 års riksdag och då de understöd, som kunde bliva av riksdagen beviljade, väl alltså icke komme att utgå förrän från och med ingången av år 1922, syntes billighetsskäl tala för att en gratifikation anvisades åt änkan Hultgren såsom hjälp till barnens uppfostran under år 1921.

Genom beslut den 22 december 1921 medgav *Kungl. Maj:t*, att en gratifikation av 1,100 kronor finge till änkan Hultgren utbetalas från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

I likhet med myndigheterna anser jag billighetsskäl tala för, att understöd å allmänna indragningsstaten utverkas såsom uppfostringsbidrag till makarna Hultgrens fyra minderåriga barn. Härvid finner jag de av statskontoret föreslagna understödsbeloppen, 100 kronor årligen för ett vart av barnen, alltför knappt tillmätta, men kan jag icke heller biträda vad arméförvaltningens fortifikationsdepartement föreslagit rörande beloppen. En skäligare beräkningsgrund synes mig vara, vad barnen utan pensionsberättigad moder skolat erhålla, därest fadern varit delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa, eller gemensamt 420 kronor årligen, varav sålunda 140 kronor få anses belöpa å ett vart av barnen. Understöden torde, i enlighet med vad i liknande fall plägar äga rum, böra utgå intill utgången av det kalenderår, varunder vederbörande uppnår 18 års ålder.

Departements-
chefen.

Jag får alltså hemställa, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ett vart av avlidne extra vaktmästaren vid arméförvaltningens fortifikationsdepartements kasernbyrå Claes Gustaf Hultgrens och hans

änka Karin Charlotta Hultgrens, född Bergqvist, minderåriga barn Margit Charlotta, Ingrid Anna Margareta, Brita Maria samt Ann-Marie må från och med den 1 januari 1922 till och med det år, varunder det fyller 18 år, komma i åtnjutande av understöd å allmänna indragningsstaten med 140 kronor årligen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lindman.
